

Prestolni govor.

Kadar se otvarja parlament, se mu na slovesen način naznani program vlade. Ker ga navadno prečita cesar ali pa njegov zastopnik s prestola, se imenuje „prestolni govor“. Vendar pa je zanj v vsakem oziru odgovorna vlada, ki ga je sestavila. Po prestolnem govoru je treba soditi namene vlade in zato je v parlamentih navada, da odgovarjajo na prestolni govor s takozvano „adreso“, v kateri označujejo svoje stališče.

V sedanjem avstrijskem parlamentu ne bo take adrese in vsled tega tudi ne adresne razprave, ki bi pojasnila razmerje strank. Vladi se mudi, da bi spravila v kratkem zasedanju do počitnic kolikor mogoče svojih potreb pod streho. Vrhutega pa je položaj, preden pride do spravnih konferenc med Čehi in Nemci, tako nejasen, da bi obširna politična debata lahko razbila večino še preden se sestavi. Tako ima prestolni govor le ta pomen, da spoznavajo stranke, kaj je vladi najbolj pri sreju.

Tudi to je nekaj. Če se ve, kaj da hoče vlada, bi pravzaprav moralo biti lahko določiti svoje lastno stališče, če že ne napram drugim strankam, pa vsaj napram vladi. Ali v tem srečnem položaju je v Avstriji samo socialna demokracija; meščanske stranke so izza prestolnega govora tam, kjer so bile pred njim, ter ne vedo, ali pojdejo v vladni tabor ali v opozicijo.

Za socialno demokracijo je gotovo, da mora ostati tudi napram Gautschevi vladi v odločni opoziciji. Mogoče da bo taktika in način nastopanja lahko v nekaterih rečeh nekoliko drugačen kakor napram Bienerthu, ki je bil naravnost sovražan socialni demokraciji; ali tudi Gautscheva vlada stoji na podlagi kapitalistične države in smatra za svojo nalogo, varovati tisti „red“, proti kateremu se mora socialna demokracija bojevati z vsemi močmi. Tudi Gautschevo ministrstvo je razredno ministrstvo in ne more pričakovati podpore od stranke, ki se ima po svojem programu bojevati za odstranitev razredov in za uveljavljenje popolne enakopravnosti. Socialna demokracija ne more podpirati nobene buržoazne vlade.

Ali ne glede na to načelno stališče, ki loči socialno demokracijo od vseh meščanskih strank, ji kaže prestolni govor pot s popolno jasnostjo. Program Gautscheve vlade se v svojem jedru nič ne razlikuje od programov nešteti drugih vlad, ki smo jih že imeli v Avstriji. Tudi ta program poteguje debelo črto med državnimi in ljudskimi potrebami in s tem natihem priznava, da današnja država ni organizacija ljudstva, da so njeni interesi drugačni kakor interesi ljudstva. Vsled tega nahajamo na prvem mestu v prestolnem govoru s k r b z a v o j a -

štvo; razvoj militarizma se naglašja kot prva in najnujnejša potreba. Brambna reforma je v prestolnem govoru postavljena še pred tiste predmete, ki se bodo morale časovno rešiti pred njo. In s tem je jasno povedano, da pripisuje tudi sedanjemu kabinetu vojaškim zahtevam največjo važnost.

Demokratske stranke bi po tem že morale razumeti, kaj jim je storiti. Zakaj nobena resnično ljudska stranka ne bi smela dovoliti, da se okrepi militarizem in da se zanj nakladajo ljudstvu nova bremena. Militarizem je stroj, ki ga ljudstvo nima v rokah. Ž njim ravnajo sile, ki so ljudstvu tudi lahko sovražne in vsaka žrtev za militarizem ojača aparat, ki se danes ali jutri lahko obrne proti ljudstvu. Nobena stranka, ki hoče resnično zastopati ljudstvo in njegove interese, ne more dajati militarizmu še več moči nego je ima sedaj. Čim izreče vlada, da smatra militaristične zahteve za svojo prvo in glavno točko, bi moral biti vsaki ljudski stranki prostor sam po sebi določen v opoziciji.

Zlasti bi to moralo veljati v sedanjih razmerah v Avstriji, kjer so delavni sloji že tako obremenjeni, da je njih gospodarsko življenje postalo obupno. Kajti kakor naruča draginja, tako se krčijo prilike za izdaten zaslužek. Vlada pa ne zahteva od parlamenta le, da bi ji dovolil ogromne svote za pokritje izdatkov, za katere so glasovale zadnje delegacije, temveč tirja s svojo bramбно reformo še nove ogromne žrtve.

Vendar pa to ne zadostuje meščanskim in agrarnim strankam. One ne presojajo vladnih zahtev s stališča ljudskih potreb; za nje so merodajni samo njih strankarski interesi. Vsaka meščanska stranka, kateri se omogoči vstop v vlado in uživanje vladnih dobrot, je pripravljena dovoliti ministrstvu vse, kar zahteva militarizem.

Meščanske stranke čakajo. Na papirju ima vsaka svoj program, ali z njim ne ve kaj začeti, dokler se ne pokaže, če bo zanj prostora pri vladnem koritu ali ne. Vsaka je pripravljena sprejeti Gautschev program, če bo pri pogrnjeni mizi tudi zanj pripravljen stolček. Po svojem programu se ravna samo socialna demokracija in zato je do današnjega dne ona edina opozicijska stranka v parlamentu. Prišle bodo sešasoma še tudi druge v opozicijo, ali tja jih ne bodo privedla njih načela, temveč le pomanjkanje prostora pri polnih loncih visoke vlade.

Kranjske šege v Dalmaciji.

Split, 18. julija.

Obisk dr. Šusteršiča ni ostal brezuspešen. Nauki, ki jih je prinesel našim pravašem, so

padli na plodovito zemljo in rode bogat sad. Koalicijske laži-demokrate denuncirajo, da se kar kadi. Očitajo jim veleizdajstvo, podtikajo jim srbske dinarje; iz škrinje so izvlekli zaprašeno reško resolucijo, za katero se živ krst več ne zmeni in pravijo, da je bila naročena — od zunaj.

Da vidijo čitatelji, v kakšni meri so si naši pravaši prisvojili manire kranjskih klerikalcev glede sumničenja in blatenja političnih protivnikov, naj sledi en sam primer iz „Hrvatske Riječi“, glavnega organa dr. Krstelja in popa Prodana:

„Dakle mi kažemo i tvrdimo javno i otvoreno, da je politika utvaraško-demokratska iz vana naručena. Tvrdimo, da je riečka rezolucija bila naručeno djelo i da je u tu svrhu mađjarski velikaš dolazio u Spljet, a iz Dalmacije da se je nakou toga pošlo krišom u Peštu Košutu. Tvrdimo nadalje, da je politika „novoga kursa“ takodjer iz vana naručeno djelo, i da su Hrvati novoga kursa samo za izliku još Hrvati, a da su bili pripravnici političkim Srbima. Iz a z v a n i, mi bi sve ovo mogli dokazati, a sada povučimo zaključke. Htjelo se posve nješto drugo nego Hrvatska. Proti i z d a j n i č k o j, unesenju misli suprostavili smo misao pučku, domaču, hrvatsku. Tražimo u narodu otpor proti i z d a j i. Što nama smeta, da nas grde izdajice naroda hrvatskoga, koji su do početka g. 1909 htjeli da se igraju revolucije. Što je nami stalo da nijeću božanstveni dah slobode (?) ljudi koji su do 1909. očekivali svoj s p a s i z i s t o k a.“

V tem tonu so pisani vsi izbruh pravaškega časopisja, polni podlih denuncijacij in sumničenj.

Ampak tudi v nasprotnem taboru ne drže križem rok in prav krepko streljajo nazaj. Pri tem se nudijo opazujočemu občinstvu čedni prizori iz volilnega delovanja naših pravašev, ki je tudi za vas zelo zanimivo, ker postavlja v lepo luč tudi njihove bratske zaveznike in učitelje, vaše klerikalce.

„Sloboda“, glasilo dr. Smolake et cons. prinaša v zadnji številki dve pismi, napisani od brata A. Perića iz Promine, naslovljena — eno na Stanka Gjirlića, župnika v Miljevcima in drugo na Rada Rašića, trgovca in predsednika obč. blagajne v Drnišu, dva dni pred ožjimi volitvami.

Pismi se glasita:

Dragi F. Stanko!

Gjira — Petar Pilić — molio me je, da bi i on prišao, kad bi mu obećali zajam. Nastojte da ga odkupite od načelnika, a on će sjegurno k nami. Meni je govorio, kad bi mu to obećali, da bi on letio in radio za dr. Krstelja.

Utopljenik se i slamke hvata, stoga upotrebite i Vi ovaj slučaj.

Nastojte oduševiti narod, jer ako izgubimo, jero nama!!!

Pozdrav od nas obadva

F. A. Perić

Promina 24./VII. 1911.

Drugo pismo se glasi:

Velecijenjeni gospodine!

Ovaj čovjek Petar Pilić pok. Marka iz sela Brištana pristaša je Skelina načelnika. On bi ga dao tragu, samo kad bi mu obećali zajam od kojih 400 kruna. Mene je molio da Vam saopćim njegovu želju, a onda bi oblićao i skakao oko pristaša načelnikovih; paće obećaje mi, da će jih on privući desetak.

Ovo stavljam na Vašu uvidjavnost, radite kako znadete.

Štujne Vas, jesam

F. A. Perić

pom. u Promini 24./VII. 1911.

„Utopljenec se oprijemlje bilke; izkoristite to!“ — tako se glasi volilna morala pravaške klike, kupovanje duš — to je „prepričevanje“ te gadne sodrge, ki je hodila v politično šolo k vašim klerikalcem. Da so se ti koruptni elementi na Dunaju koj znašli v bratskem obljemu — kdo bi se čudil?

O nadaljnjih razkritjih vam še poročam.

A. F.

Tomašić proti socialistom.

Zagreb, 19. julija.

Slava, ki si jo je baron Rauch pridobil s svojim „veleizdajniškom“ procesom proti Srbom, ne daje Tomašiću miru. Tudi on hoče postati „rešitelj monarhije“. Ker se pa ne da ponavljati veleizdajniški škandal, je nameril na nevarnejšega nasprotnika, na socialno demokracijo. Pa tudi v tem ni originalen; obešati ji je začel „antimilitaristične procese“ na vrat, kar je morda kje čital, da so imeli take procese na Češkem, pa bi se nemara tukaj dala pokazati njegova slovanska vzajemnost.

Ko so v bupimpeštanskem državnem zboru predložili bramšno reformo, je bilo naravno, da so tudi hrvaški socialni demokratje hoteli označiti svoje stališče, ki ne more biti napram tem [načrtom drugačno, kakor opozicijsko. Za hrvaško socialno demokracijo (kakor tudi za ogrsko) je pa boj proti novim militarističnim zahtevam še posebno važen zaradi tega, ker je vlada s to predlogo poteptala svojo staro obljubo, da predloži načrt o splošni volilni pravici. Ker je volilna reforma za ljudstvo pač

— Koga imate tu? — jo je tiho vprašala Vlasovka.

— Sina, študenta! — je odgovorila starka glasno in bistro. — In vi?

— Sina, delavca!

— Kako se piše?

— Vlasov.

— Imena še nisem slišala. Ali že dolgo sedi?

— Sedmi teden . . .

— A moj — deseti mesec! — je dejala starka, in v njenem glasu je Vlasovka čutila čuden ponos.

— Da, da! — je bistro dejal plešec. — Mojega potrpljenja je konec . . . Vsi so razdraženi, vsi kriče . . . in vse se draži . . . A ljudje so zmerom cenejši . . . Pomirljivi glasovi so docela utihnili.

— Tako je! — je dejal vojak. — Brezobraznost! Oglasiti se mora enkrat odločen, trd glas! Tega je treba, trdega glasu . . .

Razgovor se je oživil. Vsak je priskočil s svojim življenskim naziranjem, ampak vsi so govorili polglasno; v vseh je mali čutila nekaj tujega. Doma so govorili razumljivejše, preprostejše in glasnejše.

Rejen paznik s štirioglato, rdečo brado je poklical njeno ime, pregledal jo je od nog do glave in dejal:

— Pojdi z menoj . . .

Stopala je za njim i najraje bi bila dregnila paznika v hrbet, da bi urnejše stopil. V mali izbi je stal Pavel, se nasmehnil in iztegnil roko . . .

(Dalje.)

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Časih je vprašal Andrej mater s smejočimi očmi:

— Ali ne bova čitala, mamica, a?

Mati je šaljivo, ampak vztrajno odklanjala ta predlog; motil jo je njegov nasmeh in nekoliko užaljena je dejala:

— Da bi se smejal, kaj?

A zmerom pogostejše ga je mati izpraševala, kaj pomenja ta ali ona neznanca črka. Vstran je gledala in njen glas je zvenel ravnodušno. A Andrej je uganil, da se skrivaj sama uči, spoznal je njen sram in ji ni več predlagal, da bi skupaj čitala z njim. Kmalu mu je dejala:

— Oči so mi opešale, Andrijuša . . . Očal bo treba . . .

— Dobro! — je odgovoril Andrej. — V nedeljo gjedeva v mesto, peljem vas k znaneemu zdravniku, pa kupiva očala . . .

XIX.

Trikrat je že prosila za dovoljenje, da obiše Pavla, a vsakokrat jo je orožniški general, siv stavec, prijazno zavrnil.

— Danes teden, mamica, prej ne! Danes teden bomo videli . . . sedaj pa ni mogoče . . .

General je bil okrogel, dobro rejen moziček in je spominjal na zrelo češpljo, nekoliko

uležano in s plesnjem pokrito. Neprenehoma je drezal z ostrim rumenim zobobcem po svojih drobnih belih zobeh in njegove male, zelenkaste oči so se prijazno smehljale, a glas mu je zvenel ljubeznilno in prijateljski.

— Vljuden je! — je zamišljeno dejala Andreju. — Nprenehoma se smehlja . . . Po mojem to ne bo dobro. Kdor vodi tak zavod, ne sme neprenehoma kazati zob . . .

— Imate prav! — je dejal Andrej. — Nič si ne očitajo, sladki so in neprestano se smehljajo. Pa jim reko: — tu imamo pametnega in poštenega človeka, ki nam je nevaren — obesite ga! Nasmejejo se, obesijo človeka, pa se smehljajo dalje.

— Ta, ki je vodil hišno preiskavo pri nas, je bil čednejši, preprostejši, — je primerjala mati. — Na prvi pogled je bilo očitno, da je pes . . .

— To sploh niso ljudje, ampak nekaka kladiva za zabijanje ljudi. Orodje, s katerim obdelujejo našega brata, da postanemo godni za državo . . . Pokorne roke so, ki vse store, kar jim je ukazano, ne da bi premišljali, ne da bi izpraševali, zakaj je tega treba.

— In trebušen je . . .

— I, seveda! Čim tolstejši je trebuh, tem gnusnejša je duša . . .

Končno so ji vendar dovolili, in enkrat na nedeljo je skromno sedela v koticu jetniške pisarne. Razen nje je bilo v tesni in blatni izbi z nizkim stropom še nekaj ljudi, čakajočih na svidenje. Gotovo niso bili prviči tukaj in so drug drugega poznali; med njimi se je

leno in medlo razpletal tih in dolgovezen razgovor kakor predivo.

— Ali ste slišali? — je dejala zajetna ženska z velikim obrazom in s potno torbico v naročju. — Danes pri zornici je pevovodja zopet natrgal dečku uho . . .

Postaren človek v obleki odsluženega vojaka se je odkaljšal in pripomnil:

— Ti pevci so zelo razposajeni!

Po pisarni je urno tekal semintja majhen, plešast človek, na kratkih nogah, z dolgimi rokami in izbočeno čelustjo. Nprenehoma je ponavljal z nemirnim, trepetajočim glasom:

— Življenje se je močno podražilo, vsled tega so ljudje od dne do dne zlobnejši . . . Govedina druge kakovosti — štirinajst kopejk funt, kruh stane že spet poltretjo . . .

Prišli so jetniki, sivi in enakolični, v okornih, usnjenih čevljih. Vstopivši v mračno izbo so pomežikovali. Enemu so rožljale verige na nogah.

Vse je bilo nekam mirno in neprijetno preprosto. Kakor da bi se bili zdavna navadili in vživeli v svoj položaj: eni so — mirno sedeli, drugi so — leno poslušali, tretji pa so — točno in utrujeno posečali jetnike. Materino srce je trepetalo od nestrpnosti in nerazumno je strmela na svojo okolico, začudena nad težko enoličnostjo življenja.

Poleg Vlasovke je sedela majhna starka, nsgubanega oblička in mladih svežih oči. Obrčala je svoj tenki vrat, poslušala razgovor in je s čudno vnemo opazovala navzoče.

važnejša od brambne, je bila dolžnost socialne demokracije protestirati proti novemu zavlačevanju, obenem pa tudi povedati svoje mnenje o militarizmu in njegovih zahtevah.

Socialna demokracija je po Hrvaškem začela sklicavati shode. Zdej jih Tomašičevi okrajni glavarji po vrsti prepovedujejo. V začetku še niso spoznali njih „nevarnosti“ in tako sta bila dne 25. junija dva protestna shoda v Zagrebu. Na enem v „Novi pivani“ je govoril sodr. Juraj Demetrovič o predmetu „Militarizem in volilna pravica“. Dan pred tem shodom so bili v Trstu ravno spustili prvi avstrijski dreadnought „Viribus Unitis“ v morje. Naravno da se je sodr. Demetrovič dotaknil tega dogodka. Potem je govoril o daljših marinističnih zahtevah, o brambni reformi in o neizogibni obljubi glede na volilno pravico. Govoril je ostro. Ali če čitamo poročila o vaših shodih v Avstriji, ki se bavijo s tem predmetom, vidimo, da se govori pri Vas prav tako ostro.

Toda na Hrvaškem živimo v izjemnem stanju. Državno pravdnstvo toži sodr. Demetroviča zaradi tega govora, ki je bil dobesedno objavljen v „Slobodni Rijeci“; če se pomisli, da državni pravdnik v tiskanem poročilu ni našel dlake v jajcu, pa da je potreboval skoraj mesec dni, preden se je zmisli, da bi bilo mogoče Demetroviča tožiti zaradi tistega govora, tedaj je jasno, da je prišel ukaz iz banove palače in da prihaja to preganjanje iz Tomašičeve lastne iniciative.

Ali Tomašič naj bo prepričan, da tudi s svojimi procesi ne bo ukrotil socialne demokracije. To je pretrd oreh in tudi Tomašič nima tako čvrstih zob, da bi si jih ne zlomil, če hoče ugrizniti vanj.

NOVICE.

* **Zaradi argentinskega mesa** so bile na Dunaju konference nižjeavstrijskih obrtnih društev in vseh dunajskih obrtnih in meščanskih društev. Vsa zborovanje so sklenila poslati zbornice energične proteste proti najnovejšemu atentatu agrarstva na revne sloje ter odposlati k ministrskemu predsedniku baronu Gautschu posebno številno deputacijo, ki jo bo spremljala ljudstvo, da protestira proti temu koraku vlade. Deputacija bo stopila v stik tudi s trgovskim in poljedelskim ministrom in mu razložila zahteve ljudstva. V torek, 25. t. m., imajo na Dunaju tudi gospodinje svoje zborovanje, da označijo svoje stališče proti temu agrarnemu postopanju naše vlade.

* **Zoper pustolovsko politiko nemške vlade v Maroku** je protestiral stuttgartski proletarijat na imponentnem shodu, ki se ga je udeležilo nad 6000 oseb. Dr. Liebkecht je opisal roparsko politiko meščanskih vlad in ostro bičal brezvestnost nemške cesarske vlade, ki se ne plaši niti svetovne vojne, samo da nameče po dividendah lakotajočemu kapitalu novih profitov v žrelo. Ko je govornik omenjal, da je samoobramba našega delavstva dolžnost, da se zoperstavi predrzni igri posedujočih razredov in da poda svojim bratom onkraj mejnikov prijateljsko roko v zagotovilo mednarodnega miru, se viharno odobravanje več minut ni poleglo. Shod je sprejel resolucijo, v kateri označuje vmešavanje Nemčije v maročanske zadeve za lahkomiselno in nevarno pustolovščino, ki utegne razvneti svetovni požar. Postopanje nemške vlade je tembolj obsodbe vredno, ker je ravnala popolnoma na lastno pest, ne da bi vprašala državni zbor. Shod je proglasil popolno soglasje s francoskim delavstvom, da ni za maročanske pustolovščine dovoliti niti solda, niti vojaka.

* **Družinska tragedija.** V Varaždinu je devetnajstleten sin tamošnjega mesarja Kovača, ki je dalj časa bolehal na tifusu, v svojem deliriju vstal s postelje ter ustrelil svojega očeta.

* **Zanimiv račun.** Neki profesor na harvardski univerzi je sestavljal zanimivo računsko pravilo, katerega doslej še ni nihče uganil. Takole je:

1	krat	8	in	1	je	9
12	"	8	"	2	"	98
123	"	8	"	3	"	987
1.234	"	8	"	4	"	9.876
12.345	"	8	"	5	"	98.765
123.456	"	8	"	6	"	987.654
1.234.567	"	8	"	7	"	9.876.543
12.345.678	"	8	"	8	"	98.765.432
123.456.789	"	8	"	9	"	987.654.321
1	krat	9	in	2	je	11
12	"	9	"	3	"	111
123	"	9	"	4	"	1.111
1.234	"	9	"	5	"	11.111
12.345	"	9	"	6	"	111.111
123.456	"	9	"	7	"	1.111.111
1.234.567	"	9	"	8	"	11.111.111
12.345.678	"	9	"	9	"	111.111.111
123.456.789	krat	9	in	10	je	1.111.111.111

* **Brat proletarec — brat delodajalec.** V soboto, dne 15. t. m. je v Srbiji stopil v veljavo zakon o deseturnem delavnem času. Naravno, da so se vsi delodajalci upirali uveljavljanju tega zakona. Srbske „Radničke novine“ pa beležijo malo dogodbico. Pri nekem delodajalcu je tudi delal kot delavec njegov rodni brat. V soboto, prvi dan devetur-

nega delavnika, je prišel brat-delavec v delavnico ob času, ki ga je določila delavska zbornica. — Zakaj nisi prišel prej? — ga vpraša brat-delodajalec. — Prišel sem ob uri, katero predpisuje zakon! odgovori proletarec. — Kaj misliš? — Nič. Mislim, da imam 10 ur delati. . . Pri meni ne more biti oni, ki neče delati 12 ur. — Oprostite! . . . odgovori delavec. — V svoji sveti jezi je brat-delodajalec radi tega takoj odpustil brata-proletarca iz službe.

* **Zlato na bavarskih — pokopališčih.** Vsled izdajstva je prišlo bavarsko ministrstvo na sled načrtu, ki ga je zasnoval star zločinec v göttingenskih zaporih. Pregovarjal je svoje sojetnike, da se podajo po prestanih kaznih na Bavarsko — po zlato. Na Bavarskem sicer ni zlatih rudnikov, in ne zlatega proda; pač pa po vseh velikih mestih javno razstavljajo mrlične po mrtvašnicah. Po noči so mrtvašnice zaklenjene in pokopališki čuvaji jih stražijo. Če plačaš pol litra — tako je razlagal — skleneš prav lahko prijateljstvo s takim čuvajem, ki te ponoči spusti v mrtvašnico. Tam zbiješ bogatim mrličem zlate plombe iz zob in zlate krone jim izdereš iz čeljusti. Če pa imajo mrlični popolno zlato zobovje, potem se ne da mnogo napraviti, zakaj žene, ki umivajo mrlične, imajo zmerom seboj stara zobovja iz kavčuka in ž njimi nadomeščajo zlata zobovja mrličev.

* **Največji vodovod sveta.** V južnoitalijanski pokrajini Apuliji se sedaj gradi vodovod, ki bo največji na svetu od rimskih časov dalje. Vodovod bo 212 kilometrov dolg in bo preskrboval skoro vso južno Italijo z vodo. Tri provincije, ki imajo dva milijona prebivalstva, bodo lahko vsak dan dobivale 100 litrov vode na posameznika. Poleg tega upajo, da bo še vedno na leto 275 milijonov litrov vode na razpolago za druge namene, predvsem za razna podjetja, ki rabijo električno silo.

* **Podmorski tunel med Anglijo in Francijo.** Ze nekaj let sem se po časopisu in drugod živahno razpravlja o gradnji podmorskega tunela v lamanskem kanalu, ki bi vezal Anglijo s Francijo. Francoski in angleški velekapitalisti uznavaajo sedaj potrebnost tega tunela iz gospodarskih ozirov. Temu načrtu so bili militaristični krogi obeh držav od začetka nasprotni, sedaj pa tudi oni pripoznavajo velik pomen tega tunela.

* **Vročina v Severni Ameriki** še vedno traja. Predsednik Zedinjenih držav Taft je moral pred vročino zbežati iz bele hiše in se je nastanil na neki bojni ladji. Če vročina ne odneha, bo tudi kongres na tej ladji.

* **Nemška mejna patrolja v Južni Afriki — poklana.** Patrolja, obstoječa iz okroglega komisarja Frankenberg, dve belih poročnikov, 14 črnih policajev in 20 nosačev, ki je bila poslana na mejo da jo zastraži in zavaruje, je domače prebivalstvo iz Okavango in Ugamie na angleških tleh napadlo in poklalo. Le okrožnemu komisarju Frankenbergu se je posrečilo, da je na svojem mezgu utekel. Tako poroča iz Livingstona Reuterjev urad; nemška vlada o dogodku ni dobila doslej še nobenega poročila iz Južno-zapadne Afrike.

Ljubljana in Kranjsko.

— „Slovenec“ bi rad vodo speljal na svoj mlin. Ker smo včeraj konstatirali, da bo Ravnihar zapuščen, če se bo zanašal na mladočehe in Klofačevce, izvaja klerikalni list iz tega: „Ljubljanci, ki niso marali dr. Greooriča, naj zdaj iz tega posnemajo, kakšno korist imajo zdaj od svojega Ravniharja. Mož ne bo nikjer nič štel in bi bili zato Ljubljanci veliko bolj pametno storili, če bi ga bili doma pustili. Danes, ko Ljubljana toliko potrebuje, ko njeno trgovstvo in obrtnost zdihuje po kreditu, ko rabi pomoči, pa ima za poslanca moža, ki ne bo imel nikjer nobene besede in nikogar za sabo.“ — „Slovenec“ seveda ne misli, da naj bi bili Ljubljanci volili socialno demokratično; torej bi jim rad dopovedal, da bi bili morali voliti klerikalno. Ali ta sklep je zelo umetno skovan in mi z vso prijaznostjo odklanjamo, da jemlje zanj našo notico za podlago. Pri volitvah bi pač morala odločevati na čela in moralno gotovo ni, če se Ljubljancem pravi, da naj bi prodali svoje prepričanje, zato ker ima Šusteršičev klub mnogo članov. Mi smo seveda prepričani, da bi bilo za ljubljanske volilce, ki večinoma pripadajo delavskemu razredu, najpametnejše, če bi bili volili socialno demokratično. Ali za to bi morali imeti socialistično zavest in socialistično prepričanje. Da „Slovenec“ na take reči nič ne da, se nam seveda ne zdi čudno.

— **Mladočehe se smilijo „Slovencu“.** Klerikalni list citira namreč v svoji včerajšnji številki našo notico o Ravniharjevi osamljenosti, noče pa svojim čitateljem povedati, kar smo rekli o mladočeških mahinacijah. „Slovenec“ usmiljenje s to dragoceno kliko pa ne bo ravno „krščansko“. Najbrže spoznava, da ni bilo posebno častno za mladočehe, da so sprejeli v skupni češki klub klerikalce, ne pa profesorja Masaryka. S tem pa implicite priznava, da tudi Šusteršičeva intriga s Hrvatsko-slovenskim klubom ni bila čedna. Razum tega pa ni izključeno, da pakljajo tudi mladočehe še

kaj s Šusteršičem. Po ministrskih frakih zdi huje eni in drugi, pa ne bi bilo nič čudnega, če bi se na tem polju našli v bratskem objemu.

— **Deželni odbor** je sklenil predlagati deželni vladi, da odstavi župana Bučarja v Kostanjevici. Deželna odbornika dr. Lampe in dr. Zajec namreč pravita, da se je Bučar med volitvami nespodobno obnašal. Ker nismo bili poleg, res ne vemo, kako je bilo. Ali če bi hoteli odstavit klerikalce, ki se nespodobno obnašajo, bi jih prav malo ostalo na javnih mestih. To preganjanje neklerikalnih ljudi je najboljše znamenje, da uganjajo klerikalci strahovlado s — strahom v duši.

— **Protitržnemu nadzorniku Ribnikarju** predlaga kranjski deželni odbor disciplinarno preiskavo. Menda tudi zaradi volitev.

— **Neurje v ljubljanski okolici.** Na Ježici je v sredo ob dveh popoldne razsajala strašna nevihta. Strela je udarila in užgala na treh krajih. V Savljah je pogorel poln kozolec Iga. Hvastje, na Ježici gospodarsko poslopje Andreja Jakopiča blizu gasilnega doma. V Jaršah je tresčilo v kozolec Marije Vrančič. Vsled hudega piša se je vnel tudi kozolec Janca Dimnika in Jan. Kocjančiča. Vsega skupaj je pogorelo dvajset štanov rži in pšenice. Strela je omamila tudi trinajstletno Uršulo Dimnik. V desetih letih je tresčilo na istem kraju že vtretič in sicer vselej ravno 19. julija.

— **Promocija.** V ponedeljek, dne 24. t. m. bo na dunajskem vseučilišču promoviran za doktorja vsega zdravilstva medicinec Mirko Černič.

— **Polom „Glavne posojilnice“.** Obsojenca, bivši odvetnik dr. Matija Hudnik in revizor Jošt sta v nedeljo v spremstvu dveh paznikov v civilu dospela v mariborsko kaznilnico. Oba hodeta prestala kazen v samotnih celicah; s tem se skrajša doba kazni pri Hudniku na 25 in pri Joštu na 17 mesecev.

— **Konj ga je udaril.** V torek, dne 18. t. m. je konj 46 let starega, pri zidarskem mojstru Francetu Mareničju na Viču uslužbenega hlapca Franceta Bizjana tako udaril v spodnji del telesa, da je zodobil težke notranje poškodbe in so ga morali prepeljati v deželno bolnico. Včeraj je Bizjana umrl na poškodbah.

— **Kolesarjev boj.** Posestnika Anton Fajdiga in Franc Špiler v Hrašah pri Postojni sta pred nekaj dnevi ob 10. uri ponoči odhajala iz neke tamošnje gostilne. Na cesti pridirja njima nasproti v najhitrejšem diru neki kolesar in podere na tla Antona Fajdigo, kateri se ni mogel pravočasno umakniti na stran. Kolesar je v svoji razburjenosti in misleč, da sta ga mislila Fajdiga in Špiler napasti, potegnil svoj revolver iz žepa, udaril najprvo z njim Špilerja po glavi ter potem nanj sprožil dva strela, ki pa k sreči nista zadela. Kolesar je hotel še nadalje na dozdevnega „roparja in razbojnika“ streljati. Kmetoma pa se je posrečilo izvit kolesarju orožje iz rok. Sedaj je postala situacija za kolesarja zelo resna. Sprevidel je, da bi ga kmeta pošteno naklestila in nalomastila, zato je popustil kolo in revolver na licu mesta in jo ubral proti Razdrtemu, kamor je dospel utrujen in upehan ob 1. uri ponoči. Dogodek je naznanil orožništvu, češ, da sta ga hotela omenjena posestnika napasti. Na orožniški postaji se je izkazal kolesar za finančnega stražnika tržaške okolice.

— **Karambol z motornim kolesom.** Ko se je predsončjem peljal stavbni tehnik Fran Vrhovnik po Poljanski cesti, mu je prišel nasproti neki neznanec z motornim kolesom v tako naglem diru, da je, ker se mu ta ni mogel umakniti, zadel v Vrhovnika, ki je padel s kolesa ter se pri padcu znatno po obrazu telesno poškodoval.

— **Nevihta.** Posestnik Ivan Gorjup iz Malih Lipljen pri Turjaku in njegov 14 letni sin, sta dne 15. t. m. peljala zvečer z dvema kravama vprežen voz sena domov. Na potu jih dohiti nevihta. Naenkrat udari strela v drevo ob cesti ter ubije Gorjupa obe kravi. Tudi sin, kateri je kravi vodil, je padel nezavesten na tla, ter se pri padcu na obrazu poškodoval. Očetu se ni nič pripetilo. Gorjupa zadene občutna škoda, ker ste bili kravi vredni približno 500 kron, tembolj ker si je eno kravo od sosedu sposodil, kateremu jo bode najbrž moral tudi plačati.

— **Strela je užgala** 16. t. m. vinsk klet trgovca Ivana Cerarja pri Semiču. Pogorelo je vse razen praznih sodov, ki so jih pravočasno rešili. Kmalu nato pa je udarila strela zopet v velik kozolec posestnika Ivana Želko, ga užgala in mu uničila vse tam spravljene poljske pridelke. Škoda znaša v prvem slučaju 1100 K, v drugem pa 2500 K.

— **Konec klobase.** Gostilničar g. Anton Bončar nam je poslal na ogled polovico sponu slihe klobase, o kateri smo pisali v predzadnji številki. G. Bončar je mnenja, da prodaja takih klobas po kroni ni nikakšno odiranje konzumentov. O tem nas ni prepričal! Pač pa smo se na lastne oči prepričali, da je naš izvestitelj v hudi zmoti, če meni, da so drugi gostilničarji in mesarji le za spoznanje boljši od g. Bončarja. Osebnost krivice ne maramo de-

lati nikomur; zato radi konstatiramo, da se g. Bončar glede svojih cen od ostalih ljubljanskih mesarjev nič ne razlikuje in da njegove klobase niso nič bolj pretirano drage, kakor drugod v Ljubljani. Slejkoprej pa povdarjamo, da so ljubljanske klobase drage kot žefran in da je gorje prebivalstvu, ki je taki draginji izpostavljeno!

— **Ljudski shod v Idriji.** V nedeljo, dne 16. julija je bil pod predsedstvom idrijskega župana sodr. Stravs a **Ljudski shod** na katerem je poročal sodr. Mrak o političnem položaju. Namen predčasnemu razpustu drž. zbora je bil znižanje števila socialno demokratičnih poslancev, da bi vlada, iznebitvi se neljube ji socialistične opozicije, lahko nadaljevala svojo protiljudsko politiko in da bi kapitalistične meščanske stranke pokopale razne delavstvu koristne zakone, pred vsem pa, da bi ali poslalsali ali pa popolnoma uničili **socialno zavarovanje**. Zelja vlade in vladnih strank je, da bi se zlomila moč socialno demokratične opozicije, se sicer ni izpolnila, ali kljub temu se sovražniki socialnega zavarovanja trudijo na vse mogoče načine, da bi pokopali in zavlekli rešitev tega važnega vprašanja. Vlada gre tem delavskim sovražnikom na roke s tem, da zopet postavlja na prvo mesto takozvane „državne potrebe“, kakor davčno predlogo, obrambno reformo itd., socialno zavarovanje pa odriva. Ali ljudstvo bo stalo na straži, čuvajoč svoje pravice, in bo od predstojnikov države z vso odločnostjo zahtevalo da dado vendar enkrat delavstvu, kar je delavskega. Mi kot delavci smatramo za prvo nalogo sedanjega parlamenta **uzakonitev socialnega zavarovanja**. Za Mrakom je govoril sodr. Stravs, ki je posebno osvetlil dvoilčno ulogo naših klerikalcev, ki so rešitev socialnega zavarovanja v starem parlamentu s svojo brezmiselnostjo obstrukcijo sami preprečili, sedaj ima drzno čelo, da se s svojimi zakotnimi shodi izigravajo za prve prijatelje in zagovornike te delavske zahteve. Predložil je resolucijo, ki protestira proti omahovanju vlade v zadevi socialnega zavarovanja in ki zahteva od vlade, da ne glede na spletkarjenje kapitalističnih krogov nemudoma reši to delavsko zahtevo. Resolucija je bila z velikim navdušenjem sprejeta, na kar je sodr. Straus zaključil impozanten shod.

— **Jesenice.** Jeseniškim sodrugom, zlasti železničarjem, naznanjamo, da dobe „Zarjo“ od današnjega dne naprej v trafiki na kolo-dvoru.

Stajersko.

— **V spanju ukraden za 1500 K.** Iz Šmarja pri Jelšah poročajo: Posestnik Anton Kamenšek iz Šmarja je šel dne 15. t. m. iz letnega sejma, na katerem je prodal 3 vole za 1500 kron, domov. Izkupljeni denar je imel v črnousnjati denarnici v notranjem žepu suknje. Vsled utrujenosti se je med potjo vlegel na nekem travniku in si ogrnil čez glavo suknjo, ker je pripekalo sonce. Po dveh urah se je zbudil in takoj pogledal po denarju, ki mu je bil med tem časom z denarnico vred ukraden. Tekel je takoj v Šmarje in obvestil orožnike. Ti pa do danes tatu še niso izsledili.

— **Aretacija izseljniškega agenta.** Iz Slovenske Bistrice nam poročajo: Pred kratkim se je aretiralo ddninarja Alojzija Sorko, ker je pridobival ljudi za neko premogokopno družbo na Orgrskem. Pregovoril je tudi gostilničarko Viktorijo Puntschuch. Tej je Sorko svetoval, naj okrađe svojega moža. Enako je zapeljal k tatvini tudi 16 letnega sina. Z obema je nato odpotoval in zapravil ves denar. Kakor se čuje, niso prišli v blaženo ogrsko deželo.

— **Obesil se je** v Mariboru vsled boleznitrgovski agent Henrik Mitzy. Bil je star 57 let.

Koroško.

— **Samomor radi boleznit.** V nekem ribniku blizu Paterniona so dobili utopljeno Ano Wochein iz Paterniona. Pri sebi je imela pismo, v katerem pravi, da je izvršila samomor radi neozdravljive boleznit v želodecu.

— **Avtomobilska nesreča.** Predvčerajšnjim se je vračala od neke gozdne veselice pri Megyarjih v Vrata 9 mož broječa domača godba. Bilo je že po deveti uri ko so korakali po cesti in igrali poskočno koračnico, ko se zaleti od zadej med nje avtomobil Moscheta iz Podklostra. Voz je prevrgel tri gošce, izmed katerih je neki Wank smrtno nevarno ranjen. Odpeljali so ga v bolnišnico, druga dva ranjenca pa so izročili domači oskrbi. Nesrečo je povzročil avtomobil, ki je moral gošce slišati in ni pravočasno ustavil, vrhu tega pa ni imel niti luči na vozu.

Goriško.

— **Brezobraznost podgorskega župana.** Podgorski župan Ant. Klančič, ki sedi kakor prismoljen že skoro štirideset let na županskem stolcu, črti socialiste iz dna svoje narodnjaške duše. To je njegova stvar! Ampak najodločnejše pa moramo proti zlorabljanju županskega urada protestirati, ki ga uganja ta možakar v narodnjaške namene. — Te dni je

šlo prositi nekaj mladeničev dovoljenje za prireditve plesa. Župan je njih prošnjo pod raznimi pretvezami odklonil, nazadnje pa jih je pozval, da naj vstopijo v „Sokola“, potem da jim bo že dajal dovoljenje za ples. V imenu ogromnega števila podgorskih občinarjev si prepovedujemo v bodoče take brezobraznosti in tako nezastlišano zlorabljanje občinskega urada v svrhu strankarske agitacije. Temu se bo moral g. župan — rad ali nerad — že odvaditi; in tudi občinskega denarja ne bomo pustili razmetavati v strankarske namene. Nam vsem je še v dobrem spominu, kako so občinski mogotei pretekli mesec vrgli 200 kron občinskega denarja za sokolsko veselico, denarja, ki ga niso zložili samo Sokoli ali pa občinski oblastniki, temveč vsi občinarji brez razlike političnega mišljenja.

— Nečuvveno postopanje tržaške nezgodne zavarovalnice. (Dopis iz Podgore.) Znano je že čitateljem, da se je dne 12. novembra 1910 ponesrečil v tovarni v Stračicah pri delu Janez Perko. Ta je bil edina podpora svoji materi, ki je stara in neobgljena vdova. On je skrbel s svojim zaslužkom, znašajočim 3 K 60 vin. na dan, za svojo mater in nedorasle brate. Ker je mati imela pravico do rente in pogrebščine v smislu zakona o zavarovanju zoper nezgode, je svojo zahtevo prijavila delavski zavarovalnici v Trstu. Ta jo je odklonila. Mati je nato vložila tožbo proti zavarovalnici pri razsodišču, ponudivši dokaze, da je bil njen pokojni sin res edini vzdrževalec nje in nedorasle družine. Tožba je bila odbita. Razlogi sodbe pravijo, da sledi iz tega, ker dobivata hči tožnice po 1 K 32 vin. in sin tožnice po 2 K 80 vin. na dan mezd, — da ni pokojni sin Janez Perko edini vzdrževalec svoje matere-tožnice; zato da je tožba neopravičena. — Pribiti moramo le, da veje iz te sodbe strašno antisocialen duh. Ta sodba se drži mnenja, da more delavec ali delavka v današnjih draginskih časih od mezde 1 K 32 vin. oziroma 2 K 80 vin. še kaj položiti na stran! Po pravici povedano: nas je sram razlogov; s katerimi je utemeljena sodba Ou 75/1/3 razsodišča tržaške zavarovalnice delavcev v nezgodah na delu. Tako se sodi in sodba utemeljuje še 11. majnika 1911 v Avstriji! Proti sodbi se seveda ne da nič ukreniti... Badi bi pa le vedeli, kako bi izhajal tisti sodni dvor, ki je to modro sodbo izrekel, s plačo 1 K 32 vin. ali 2 K 80 vin. na dan...

— Od Sv. Lucije. G. župnik Fabjan ob nedeljah pri popoldanskem blagoslovu rad udriha po socialnih demokratih, misleč, da je tedaj varen pred socialisti. Fabjana opozarjamo, da naj pospravlja bruna raje izpred domačega praga, namesto da izdira pezdrije iz oči svojih socialističnih bližnjikov. Ali se ne spominja več, kako so njegovi ljudje od letošnjega velikonočnega obhajila šli naravnost v gostilno in v taki meri z žganjem zalili boga, da sta po dve osebi enega morali domov voditi? Ako nas ne bodete pustili lepo v miru, bomo spravili reči na dan, ki vam bodo dolgo po ušesih zvenele, reči, ki si jih liberalci ne upajo oboledaniti. — Tudi v Ideri pri Sv. Luciji se gode čudne reči. V nedeljo, 16. t. m. je napodil župnik gospod Razpet kmetu v gozd sekati smreke. Če kmetu v nedeljo na travniku seno gnije in se mu škoda dela, mora držati križem roke, ker so hlapčevska dela — velik greh. Ali bi ne bilo pametnejše, da bi porabili smreke — namesto za slavaloke — za most pri Iderji, ki je za vse ljudi velika nevarnost in ki ga pristojnim oblastim prav toplo priporočamo. Ali pa bi, g. Razpet, denar, ki ga razsipate za take otročarije, podarili revežem, ki jih je v vaši fari obilo.

Trst.

— Rybača in Gregorina pere „Edinost“, pereta se tudi sama, ali vse to veliko pranje ne bo zamoreca napravila belega. In da more le poizkusiti opravičenje, se mora „Edinost“ lagati. V svoji današnji (četrtkovi) številki piše: „Kar pa se tiče dr. Ravniharja, ki so ga baje primorski narodni poslanci pustili na cedilu, je nam gotovo najbolj žal (?), da se ni mogel priključiti nobenemu obstoječih klubov. Zgolj na njegovo osebo (!) se naši poslanci niso mogli ozirati, zlasti zaradi tega ne ker niso izvoljeni na naprednem, marveč izključno na narodnem programu“. Kar tukaj tetka trdi, je nesramnost prve vrste. Kdo pa je kandidiral Gregorina na Krasu? Kaj ni bil kandidat goriške narodno napredne stranke? Odkod pa jemlje „Edinost“ to brezobraznost, da hoče utajiti nekaj, kar je znano vsemu odraslemu svetu na Slovenskem? Zakaj pa je kandidiral proti Stepančiču, če ne zaradi naprednega programa? Na „narodnem“ stališču je stal tudi Stepančič; če ne bi bili „dični“ Gregorini in Rybači tega mnenja, tedaj vendar ne bi bili mogli zlezti s klerikalci skupaj za eno peč. Gregorin je bil kandidat narodno-napredne stranke in njemu je moral biti narodno napredni Ravnihar bližje kakor klerikalni Sušteršič. Če pa je ta veljak že kot kandidat mislil, da zanj ni naprednost obvezna, tedaj je bila že njegova kandidatura sleparska. Tedaj ni imel pra-

vico sprejemati kandidature od narodno napredne stranke, ampak že kot kandidat bi bil moral povedati, da je jezuit in da je pripravljen ob prvi priliki zatajiti in izdati tisto stranko od katere je sprejel kandidaturu.

— Današnja „Edinost“ je polna hinavščine in zavijanja, da bi opravičila izdajstvo tržaških poslancev, katero je zlasti Rybač že davno pripravil. Vse njeno pripovedovanje o „enotnem taktičnem nastopanju Jugoslovanov“ je jezuitično zlagano, zakaj „Hrvatsko slovenski klub“ se je ustanovil naravnost s tem namenom, da prepreči enotno zvezo, kar se tiče ljubljanskega poslanca Ravniharja. In Rybač je to dobro vedel, Gregorin pa je to tudi moral vedeti. Nam ni za to, da bi kopje lomili za dr. Ravniharja. Ali izključitev njegove osebe je merodanja za značaj Hrvatsko slovenskega kluba. Z njegovo izključitvijo odpade za vselej izgovor, da je šlo za klub, ki naj bi obsegal vse jugoslovanske poslance, z njegovo izključitvijo odpade vsako opravičenje za izdajstvo, ki sta ga storila Rybar in Gregorin. O Mandiču ne govorimo. On kakor sploh vsi istrski poslanci z Laginjo in Spinčičem, so že od nekdanj klerikalci, in Mandič je nemara najklerikalnejši med njimi. Tem trem junakom se ne bi bilo čuditi, če bi bili kar direktno vstopili v ožji Sušteršičev klub. Ali Rybač in Gregorin nista imela pravice vstopiti v nobeno „skupno“ zvezo, iz katere so namenoma premislili in intriganjsko vrgli njunega tovariša. Tako ne sodijo samo socialni demokratje, ki so na stvari nazadnje najmanj interesirani; tako sodi med tržaškimi Slovenci vse, kar ni klerikalnega in kar je tako osumnilo, ko je zvedelo o izdajstvu svojih prvakov, da izpodbija niti verjeti ni hotelo. Sedaj pač morajo verjeti in „Edinost“ jih ne bo prepričala, da je bilo izdajstvo pošteno.

— Dr. Rybač vprašuje društvo „Edinost“, kako sodi o njegovem vstopu v Sušteršičev klub, dr. Gregorin se mu pa pridružuje. Zalostno, da tak veljak kakor Rybač, ki se je med volitvami v „Edinosti“ bahal kot največji politični genij našega stoletja, ne ve sam o pravem času, kje je njegov prostor. Zdi se nam, da je poizvedovanje pri društvu „Edinost“ gola komedija. Če pa morata ta vsevedneža sploh šele vpraševati, se nam pa zdi čudno, zakaj ne vpraša Gregorin tiste stranke, ki ga je kandidirala. Saj ni bil kandidat tržaške „Edinosti“, ampak — če ni še pozabil — kandidat goriške narodno-napredne stranke. Sicer pa naj zdaj „Edinost“ poreče karkoli, izdajstva, ki sta ga zagrešila Rybač in Gregorin, ne bo zbrisal noben sklep.

— Polet iz Gradeža v Trst. Tržaški aviatik Ivan Vidmar, ki bo napravil v nedeljo polet iz Gradeža v Trst, si je izbral za cilj v Trstu pomol št. 5 v Franc. Jožefovem pristanišču. Preden se spusti aviatik na tla, namerava napraviti nad Trstom par večjih zračnih krogov.

— Podjetnost 15 letnega dekleta. Neka pogumna in odločna deklica Klara W. v Trstu, ki šteje čele 15 let, ima pa na vesti mnogo Robinsonov in takozvanih „Indijanaric“, se je odločila, da gre v svet in poskusi življenje Robinsona. Odrezala si je lase, oblekla bratovo obleko in se odpeljala skrivaj od doma. Starši so naznanili hčerkin beg oblastim, ki upajo, da bodo drzno Amaconko kmalu izsledile. — Obvestili so brzojavno več parnikov, ki so odšli v zadnjem času iz Trsta in pričakujejo vsak dan poročila iz kakega inozemskega pristanišča. Ugotovili so namreč, da se je odpeljala z nekim parnikom.

Delavsko gibanje.

— Stavka v Bonačevi kartonažni tvornici in knjigovoznici traja dalje. Gosp. Bonač je hud sovražnik organizacije, dasi prav dobro pozna pomen organizacije za delavce, in ve, da se noben podjetnik ne briga za delavca, če je bolan, če je na potu, če je brez dela. Organizacija pa ga varuje in podpira. Nečuvno je torej, da se gosp. Bonač postavlja na tako nazadnjaško stališče ter se skuša v javnosti s tem opravičevati. Kolikor časa je boj, pomočniki, pozor!

— Socialistična organizacija učiteljev na Bolgarskem. Pretekli teden je imela socialistična organizacija učiteljev na Bolgarskem svoj VI. kongres v Sofiji. Organizacija je bila ustanovljena leta 1905. Prvo leto je štela 326 članov, letos jih šteje 954. Organizacija je tekom leta razpečala 18.038 brošur in 2647 strankinih koledarjev. V štrajkovni fond je prispevala 102380 dinarjev (dinar je 90 vinarjev).

— Generalni štrajk v Saragossi. Strokovna zveza tesarjev je 13. t. m., kakor se poroča iz Saragosse, zahtevala od podjetnikov znižanje delavnega časa na 9 ur. Trdovratna zavrnitev podjetnikov in delavcem sovražno stališče vlade je v delavstvu vzbudilo splošno ogorčenje. Osrednji strokovni odbor je proklamiral vsled vladnih groženj, da pokliče nad delavstvo oboroženo silo v obrambo koristi podjetnikov, splošni štrajk, ki ga je organizirano delavstvo sprejelo z navdušenjem. Tamošnji kraljev namestnik je poslal nad štrajkujoče vs-

pehoto in tudi dve eskadroni kavalarije. Ustanovil se je tudi posebni sodni dvor, ki bo sodil med štrajkom aretirane delavce. Organizacija tiskarjev je sklenila tudi prijeti s stavko in se izjavila solidarnim s tesarji. Kljub provokacijam je delavstvo povsem mirno. Število štrajkujočih se čeni na 10.000. Podjetniki so večinoma zapustili mesto.

— Stavbinska stavka v Parizu je končana. Včeraj so delavci zopet prevzeli delo.

— Milijonski deficit bratovske skladišnice. Iz Tešina poročajo „Narodnym Listom“, da so odkrili pri bratovski skladišnici avstrijske rudokopne družbe primanjkljaj 6,411.388 K. Da je mogoča sanacija skladišnice, mora 9344 članov doplačati po 686 K. Rudarji pa se branijo plačati to vsoto in groze s štrajkom.

Štrajk.

Antwerpen, 20. julija. Včeraj je prišlo med stavkujočimi mornarji in nastavljenici Red-Star-Lizije, ki so spremljali stavkokeze na ladje, do hrupnik spopadov. Posredovala je policija, ki je na stavkujoče streljala. Bilo je več aretiranih.

Državni zbor.

Dunaj, 19. julija.

Na današnji seji so se, kakor je že brzojavno poročano, razdelili po žrebu oddelki za verifikacijo mandatov. Ravno tako so se jim tudi volilni spisi dodelili po žrebu.

Volilni protesti

so vloženi proti volitvi sledečih poslancev:

Na Galicijem: Grof Lasocki, Stapinski, Bis, baron Goetz, dr. Ruebenbauer, dr. Steslowicz, dr. Kolischer, Kendzior, vitez Haller, Rusin, Angermann, vitez pl. Starowiejski, dr. vitez Kozłowski, Rauch, dr. Wrobel, Zaranzi, Daszynski, dr. Marek, Abrahamowicz, Jachowicz, knez Lubomirski, Smilowski, dr. Rychlik, dr. Glombinski, dr. Gall, dr. Kleski, vitez pl. Osuhowski, Vitijk, dr. Liebermann, dr. Leo.

V Bukovini: Hruška.

Na Češkem: Ausorge, Bachmann, Chaloupka, Janovec, Vojna, Slaviček, Knirsch, Kletzenbauer.

Na Moravskem: Smrček, Bedlich, Alojz Piger, Jesser, Kraus, Ulrich, Navratil, Frant, Nemeč, Mechura, Felzman.

V Šleziji: Dr. pl. Oberleithner, dr. Freisler, dr. Michajda.

Na Gorenjem Avstrijskem: Erb.

Na Štajerskem: Hagenhofer.

Na Tirolskem: Vitez pl. Guggenberg.

V Istri: Spadaro.

V Dalmaciji: Dr. Ivčević, Sesardić, Čingrija.

Protesti z volilnimi spisi vred se izročijo legitimacijskemu odseku.

Državno pravne izjave

proti veljavnosti državnega zbora so podali.

Dr. Fiedler in tovariši za Češko.

dr. Kosta Levickij in tovariši za Ukrajince;

dr. Ivčević in tovariši za dalmatinske Hrvate;

dr. Baljak in Vukotić za dalmatinske Srbe;

Dr. Markov in Kurilovič za „Ruse“.

Medtem ko je dr. Fiedler čital svojo izjavo, so nemški nacionalci delali hrup. Posebno močan trušč pa je bil, ko je Markov podajal svojo izjavo. Kakor znano, se Markov imenuje „narodnega Rusa“, dočim trdijo Rusini, da ni ruskega naroda in ruskega jezika v Avstriji.

V provizorično predsedništvo, ki se voli v petek, so od strank predlagani: Predsednik dr. Sylvester (nemški nacionalec); podpredsedniki dr. German (Poljak), Pernstorfer (socialni demokrat), Zdarasky (Čeh), dr. Conci (Italijan), prof. Bomanuk (Rusin), Poganičnik (Slovenec), Joekl (kršč. soc.) — Definitivno se voli predsedništvo žele v drugem zasedanju.

Vladne predloge.

Zbornici predloži vlada že jutri (v petek) zakon o podaljšanju bančnega privilegija in predlogo o italijanski fakulteti. O bančnem zakonu sodijo, da bo še v tem zasedanju brez težav rešen. O italijanski fakulteti se bo razpravljalo šele v jeseni.

Zaradi argentinskega mesa.

Načelnik socialno demokratičnih klubov so sklenila, da vložijo takoj po konstituiranju zbornice sledeči predlog, čigar prvo čitanje naj se takoj postavi na dnevni red.

„Z ozirom na to, da vlada zopet zabranjuje uvoz argentinskega mesa; z ozirom na to, da se naslanja ta prepoved le na protustavne tajne pogodbe Beckove in Bienenherth-Weisskirchnerjeve vlade z Ogrsko; z ozirom končno na to, da se mesna potreba v Avstriji brez zadostnega uvoza iz inozemstva ne more pokrivati, predlagamo:

1. Od Beckove in Bienenherth-Weisskirchnerjeve vlade z Ogrsko sklenjene tajne pogodbe so protustavne in neveljavne. Vlada se torej pozivlje, naj dovoli uvoz živine in mesa po določbah pogodbe in zakona o živalskih kugah brez obzira na ugovor ogrske vlade.

2. Vlada se pozivlje, da dovoli uvoz ohlajenega prekomorskega mesa brez omejitve časa in množine.

3. Vlada se pozivlje, naj sklene trgovinsko pogodbo z Bolgarsko, da se dovoli uvoz živine in mesa iz Bolgarske.

4. Vlada se pozivlje, naj stopi v pogajanje s srbsko in rumunsko vlado zaradi izpremembe trgovinske pogodbe v tem zmislu, da se dovoli proti primernim pogodnostim glede colnine na avstrijske industrijske produkte na omejen uvoz živine in mesa iz teh dežel.

Seja klubskih načelnikov.

Današnja seja klubskih načelnikov je razpravljala o delovnem načrtu za poletno zasedanje, ki traja najbrž le do konca prihodnjega tedna. Najprvo je seja sklenila izvolitev posameznih odsekov; večji bodo obstajali iz 51, manjši iz 26 članov. Daljša razprava se je razvila ob vprašanju glede razdelitve odsekovih mest poslancem, ki ne pripadajo nobenemu klubu. Konferenca je sprejela v vednost, da t. zv. divjaki stopijo v zvezo z ukrajinskim klubom, da nastopijo pri razdelitvi odsekovih mest kot enota.

Glede delovnega načrta je v imenu poljskega kola posl. Bilinski izjavil, da je bančno predlogo rešiti vsekako še v poletnem zasedanju; na Ogrskem je zakon že sklenjen.

Sodr. Seitz je izjavil, da vložil socialno demokratična stranka razne nujne predloge, in sicer o zlorabah § 14, o krvavih dogodkih v Drohobyczu, o soc. zavarovanju, o prepovedi argentinskega mesa itd.

Posl. G. R. B. priporoča, da se zbornica po prvem branju bančne predloge peča s prepovedjo argentinskega mesa.

Ministrski predsednik baron Gautsch priznava važnost argentinskega mesa ob sedanjih draginjah za vse prebivalstvo. Vlada bo ob razpravi tozadavnega nujnega predloga zavzela svoje stališče v tem vprašanju. Ministrski predsednik je na to priporočal rešitev bančne predloge, ki postavi naše denarništvo na trdno podlago.

Posl. dr. Fiedler je izjavil, da češki klub o bančni predlogi še ni sklepal. V enakem smislu je govoril posl. dr. Sušteršič, ki se je izrekel za omejen delovni načrt za poletno zasedanje.

Za njim je govoril dr. Steinwender, ki je rotil socialne demokrate, da naj puste bančno predlogo na prvo mesto.

Italijanski socialno demokratični poslanci.

Dunaj, 20. julija. Italijanski socialno demokratični poslanci Pittoni, Oliva in Battisti ter rutenski socialni demokrat poslanec Wytek so se priklopili klubu nemških socialno demokratičnih poslancev kot gostje.

Socialno demokratični nujni predlogi.

Dunaj, 21. julija. Danes so vložili socialni demokratje naslednje nujne predloge: 1. Predlog, da se obtožijo vsi člani Bienenherthovega kabineta zaradi kršenja državne ustave z naredbami po § 14. 2. Predlog, da vlada nemudoma predloži posl. zbornici načrt soc. zavarovanja, ki ga delavstvo smatra za najnujnejšo zakonodajno zadevo. 3. Predlog, da vlada nemudoma prekliče podražitev manj dobrih in srednje dobrih smotk, ogrskih, dramskih, športnih, hercegovinskih, damskih, memfiških in sultanskih cigaret in tistih tobakov, ki stanejo manj kot 24 vin. zavitek. 4. Predlog, da je določanje cen državnih monopolnih izdelkov, dalje poštnih, brzojavnih, telefonskih in železniških pristojbin pridržati drž. zboru. 5. Predlog za reformo zakona, kateremu je priznati laiški in civilni značaj.

ZADNJE VESTI.

Brezobraznosti agrarnih vitezov.

Dunaj, 20. julija. Avstrijska centrala za varstvo poljedelskih in gozdarskih koristi je sprejela v današnji seji resolucijo, v kateri se izreka proti colnine prostemu, v novi pogodbi s Črnogorom dovoljenemu uvozu 6000 živih volov in 20.000 živih ovc iz poljedelskih in zdravstvenih ozirov. Centrala se je tudi izreкла solidarno z ogrskimi agrarnimi magnati in proti nadaljnemu uvažanju argentinskega mesa.

Velik požar na Koroškem — 100 hiš pogorelo.

Trbiž, 20. julija. Danes po noči ob pol 11. uri je izbruhnil v vasi Ugovica v Kanaški dolini požar, ki se je v svo naglico razširil po vasi. Kljub napornemu prizadevanju petih požarnih bramb in tam nastanjenega vojaštva je ogenj pustošil ves dan. Od 130 hiš je 100 hiš popolnoma uničenih. Škoda znaša pol milijona kron.

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo **Tolstovrško slatino**, ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislava voda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško, kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. **Svoji k svojim!**

Kolera.

Trst, 20. julija. Barakteriološka preiskava odpadkov natakarka, ki je na ladji Semiranis obolel na gastroenteritis, je imela negativen uspeh. Danes je bilo dovoljeno potnikom te ladje se izkrcati.

Rim, 20. julija. Iz Messine (južna Italija) poročila rimske časopisje, da se je v zadnjem tednu pojavilo v Messini 17 slučajev kolere. Osem oseb je umrlo na kolero.

Marseille, (Francosko), 20. julija. Štiri osebe so umrle na kolero.

Carigrad, 20. julija. Včeraj se je v mestnem delu Kassimpaša konstatiralo pet slučajev kolere.

New-York, 20. julija. Radi pojavov kolere med priseljenci bo mestni svet sklenil prepovedati priseljevanje do ponehanja kolere.

Položaj na Turškem.

Carigrad, 20. julija. Zanesljive vesti potrjujejo, da se je vstaja razširila tudi v kosovski okraj. Včerajšnje bitke pri Peči se je udeležilo 300 vstaških Arnavtov. Boj je trajal tri ure in pol. Vstaši so imeli 40 mrtvih, Turki so izgubili dva častnika in osem vojakov. — V okolici so se pojavile štiri večje vstaške čete, ki jih vojaki zasledujejo. — Pri Argyrokastru je prišlo go hudega boja. Pripravljajo se zopet grške čete.

Carigrad, 20. julija. Za naslednika Torgut Ševketa imenujejo zdaj Džavid pašo.

Podgorica, 20. julija. Malisori so naznanili nove zahteve, znižanje davka na ovee in dovoljenje, da smejo nositi orožje. — Nadškof iz Seredžije je tukaj in se pogaja z voditelji Malisorov, ki pa pravijo, da jim turške koncesije ne zadostujejo.

Carigrad, 20. julija. Vse oblasti od Santi Quaranta do Prevase javljajo, da nastopajo močne vstaške čete v okolici in prosijo za vojaško pomoč.

Solon, 20. julija. V Epiru se rapidno množe čete. Ljudstvo je baje naščevano od Grkov.

Črna gora.

Cetinje, 20. julija. Črnogorska vlada je podala izjavo, ki protestira proti trditvi, da zadržuje ubežne Malisore. Izjava pravi: "Črnogorska vlada se od začetka izseljevanja trudi, da bi pripravila Malisore na povratek in je v ta namen celo omogočila sestanek turškega poslanika in skadrskega nadškofa z Malisori v Podgorici. Vlada obžaluje neuspeh teh turških dostojanstvenikov, ker ima samo Črna gora škodo od tega. Vlada nadaljuje svoje poizkuse, ne more pa biti odgovorna, če Malisori ne verjamejo turškim obljubam in se nočejo vrniti brez zanesljivih garancij. Od Črne gore ne žuga Balkanu nobena nevarnost."

Vstaja v Albaniji.

Carigrad, 20. julija. Vstaja v okrajih Djakovica-Peč zadobiva resen značaj. Vstaši so zasedli vse važne točke. Turška vlada bo nad obema okrajema proglasila obsedno stanje. Tudi v okraju Kosovo se opaža močno vstaško gibanje. Radi dne 15. t. m. se dogodivšega napada na Edhem pašo je poslala Turčija en bataljon vojaštva v Djakovo, da vzdržuje red in mir. Vstaši so napadli generala iz maščevanja, ker je bil lansko leto umorjen brat vojde vstašev Sohan-Benaka.

Špionaža.

Würzburg, 20. julija. Na bavarskem vojaškem vežbališču Hammelburg je straža ponoči med 1. in 2. uro zasačila japonskega majorja, ki je dodeljen tukajšnjemu polku, ko je s tatinsko svetilko preiskaval nove bavarske topove.

Trinajstleten morilec.

Hamburg, 20. julija. Trinajstleten dijak Hoffmann v Altrahlstädtu je z nožem zabol petnajstletno služkinjo Emilijo Sireh v vrat in jo je usmrtil.

Ponesrečen aviatik.

Kamstadt, 20. julija. Aviatik Heinke je snoči pri nekem poletu, ko je hotel v višini 225 metrov napraviti ovinek, padel s silno naglico na zemljo. Stroj ga je vsega pokril. Aparat se je užgal in Heinkeja so s hudimi opeklinami in drugimi poškodbami prepeljali v bolnico.

Zaradi dvoboja.

Berolin, 20. julija. Rezervni lajtnant Oskar baron Riehthofen je imel dne 10. maja t. l. na takozvani Jungferneide pri Berolinu dvoboj na pištole z nekim Gaffronom. Vzrok dvoboja je bilo neko žaljivo pismo, ki ga je Gaffron pisal Riehthofenu. Oba sta imela neke denarne kupčije; Gaffron je bil Riehthofenu, ko je bil ta še aktiven, posobil 25.000 mark na neko 40.000 mark

vredno dedščino, katero je imel Riehthofen pričakovati šele čez 5 let. Pogodila sta se tako, da je Riehthofen Gaffronu prodal dedščino za omenjeno posojilo. Zaradi te kupčije sta se večkrat žalila in nazadnje je prišlo do dvoboja. Pogoji so bili izredno težki. V dvoboju je Riehthofen ustrelil svojega nasprotnika. Zato je prišel pred vojno sodišče, ki ga je obsodilo na dve leti trdnjave.

Maročansko vprašanje.

Dunaj, 20. julija. Po poročilih francoskih, angleških in nemških listov se more sestaviti sledeča situacijska slika: Med Francijo in Nemčijo se vodijo pogajanja, ki so zadnje tri dni nekaj obtičala. Pariško časopisje sodi o pogajanjih pesimistično in meni, da stavlja Nemčija nemogoče zahteve. Nemčija baje zahteva obrežje Konga z najboljšo luko Libreville, tako da bi bila francoska kolonija popolnoma odrezana od morja. Nasprotno se javlja iz Berlina, da je Nemčija doslej vedno le govorila o regulaciji meje ob čadskem jezeru in v Kamerunu, kjer sega francoska posest globoko v nemško. Po tej regulaciji bi imela Nemčija dobiti jako dragocen pragozd ob čadskem jezeru. O tem bi se po mnenju francoskega časopisja dalo govoriti, nikakor pa ne o tem, da bi se Nemčiji odstopilo zaledje za Agadirom, vsled česar bi vse ozemlje Suš prišlo v roke bratov Mannesmann. Sklep francoskega časopisja je ta: Če bo Nemčija preveč napenjala struno, bo Francija opustila pogajanje (konverzacija) z njo, pa bo vso zadevo predložila signatarnim silam. Tudi misli francosko časopisje, da je med Nemčijo in Španijo neka zveza, češ, da je Nemčija povečala svoje zahteve, odkar je bil nemški poslanik pri španskem kralju Alfonzu. — Angleško časopisje stoji na strani Francije. — Nemški listi se večinoma obnašajo, kakor da ne poznajo zahtev nemške vlade, trdijo pa, da je nemško stališče pravično. Vest, da se je blizu Agadira ustanovila nemška kolonija, zanikujejo.

Kritični položaj v Perziji.

Pariz, 20. julija. Vesti iz Teherana si močno nasprotujejo. V vladnih krogih trdijo, da nima Mohamed Ali nobenega upanja na uspeh. Vlada je pripravljena na odločen odpor proti namenom bivšega šaha in se največ zanaša na Bahtjare. Njih kan Samsames Saltaneh je imenovan za vojnega ministra. Sipahtar je na željo regenta in parlamenta izjavil, da pridrži ministrsko predsedništvo, za notranjega ministra je imenovan Vosuk ed Davleh. V Teheranu je razglašeno vojno stanje. Vojni minister zbira tam močne bahtjarske čete. Z druge strani prikazujejo položaj v čisto drugačni luči. Pravijo, da se bivši šah lahko zanaša na reakcionarne Turkmene in Jahseve in na Kazake, ki so izvežbani na ruski način ter da bo lahko zbral 20.000 mož, preden dospe do Teherana. Vlada pa baje ne bo mogla koncentrirati več kakor 2000 mož. — Vlada očita Rusiji, da je omogočila izgnanemu šahu povratek v deželo in da ga tajno podpira. Mohamed Alija spremljajo baje celo ruski častniki.

Pariz, 20. julija. Iz Teherana javljajo, da je Mohamed Ali dospel v Asterabad. Spremlja ga emir Bahadur in princ Sues Saltaneh. Iz Asterabada hoče korakati proti Teheranu in misli, da bo v osmih dneh tam.

Dunaj, 20. julija. V Evropi živeči zapupniki Mohamed Alija marljivo razširjajo vesti, da bivši šah ni bil nasprotnik ustave, pač pa, da ni bila belgijska ustava primerna za Perzijo. Mohamed Ali je baje le hotel vpeljati gosposko zbornico in doseči, da ne bi bili ministri odgovorni samo parlamentu temveč tudi vladarju. Z zgodovinskimi dogodki se te vesti pač ne vjemajo.

Teheran, 20. julija. Novi kabinet sestoji: ministrski predsednik — Sipahtar; vojno — Semsan es Sultaneh; notranje — Vosuk ed Dauleh; pošta in brzojav — Mušir ed Dauleh; bogočastje — Hakim el Mulk; zunanje — Motašem es Sultaneh; finance — Mbaven ed Dauleh.

Izjava.

Podpisana Ivana Borštner, delavka v Trbovljak, obžalujem, da sem čisto nepravilno žalila gospoda Ivana Kolbesen, paznika, ter Antona Kurnik, Marijo Kunstelj in Antonijo Mergole, delavce, vse na rudiški opekarni v Trbovljah. Jaz prosim imenovane, da mi odpustijo in se zahvalim, da so obljubili obtožbo umakniti, obetam, da se ne bom nikdar več dotaknila njihove časti.

Ivana Borštner.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Izjava.*

Ker se raznašajo govorice o moji aretaciji, z dne 14. t. m. mi škoduje na moji obrti, pojasnujem, kolikor je na tem resnice sledeče: Ko sem videl gđ. Volkar v zadregi, sem jo opozoril, da naj tudi ona od gospe Hribovšek zahteva, da se legitimira. Nato je začela ga. Hribovšek govoriti nemško, na kar sem gđ. Volkar opozoril, naj tudi ona zahteva od ge. Hribovšek, da govori slovensko, kakor je govorila poprej. To je slišal g. orožnik in to je bil edini vzrok moji aretaciji, na kar lahko prisežem.

Fran Podlipnik,
krojaški mojster v Sp. Štški.

* Za vsebino ne prevzema uredništvo nobene odgovornosti.

Trgovina žita in deželnih pridelkov

Kmet & Slivar

Ljubljana, Marije Ter. cesta 8.
Zastopstvo in zaloga valjčnih mlinov
Vinko Majdič, Kranj,
Peter Majdič, Jarše.

Štampilje vseh vrst za urade, društva, gostilničarje itd.

Anton Černe

graver in izdelovatelj kavčukovih štampilj

Ljubljana, Stari trg šte. 20.

Ceniki franko.

Cirkus Adolf Strassburger.

Nepreklicno! V nedeljo 23. jul. zadnja predstava.

V petek dne 21. julija zvečer

I. High life Evening

Največje specialitete. Paradni večer cirkusa Strassburger.

Gala-kostumi! Gala-oprava! Gala oprema!
Izbran spored.

V soboto 22. in nedeljo dne 23. julija 1911

— po dve sijajni predstavi —

Popoldne ob 4. uri. Zvečer ob 9. uri.

Pri popoldanskih predstavah plačajo otroci do 12. leta in vojaki polovico. Zvečer popolno vstopnino.

Predprodaja vstopnic v c. kr. trafikki Union in v cirkusni pri blagajni.

Vsaki dan od 10. ure dopoldan javne skušnje in odprti hlevi.

Delavska hranilnica in posojilnica

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom.)

v Ljubljani, Stari trg št. 30, I. nadstropje.

Obrestuje hranilne vloge po 4 1/2%.

Sprejema vloge na tekoči račun.

Posojuje na osebni kredit in (zastave) vredn. listine, hipoteke itd.

Uraduje se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.

Uraduje se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.

Uraduje se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.

Uraduje se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.

Uraduje se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.

Uraduje se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.

Uraduje se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.